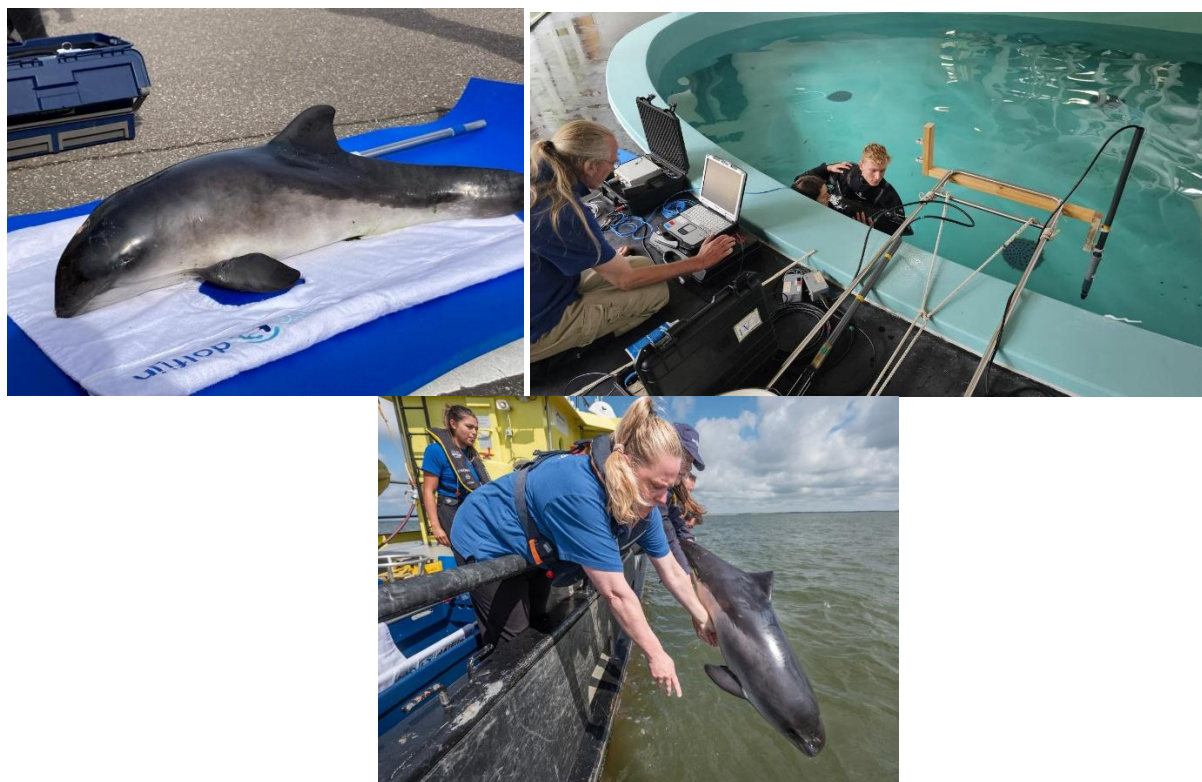

Meerjarenbeleidsplan Stichting SOS Dolfijn 2025-2029

Januari 2025

Rescue, Research and Conservation

Inhoudsopgave

Inhoud

1. Organisatiegegevens.....	3
2. Geschiedenis.....	5
3. Missie en visie.....	7
4. Doelstellingen 2025-2029.....	8

1. Organisatiegegevens

Naam	Stichting SOS Dolfijn
Adres	Van Ewijckskade 1
Postcode	1761 JA
Plaats	Anna Paulowna
Telefoonnummer	+31 (0)646656601
Website	www.sosdolfijn.nl
E-mailadres	info@sosdolfijn.nl
ANBI-status	Ja
Bankrekeningnummer	NL49INGB0006933086
Inschrijvingsnr. KvK	08135639
RSIN-nummer	8152.70.896

Stichting SOS Dolfijn wordt vertegenwoordigd door een tweetal bestuursleden. De bestuursleden vervullen deze functie op een vrijwillige basis en ontvangen geen vergoeding. De bestuursleden zetten zich voor de stichting in vanuit hun eigen discipline en achtergrond.

Voorzitter	dhr. R.P.M. (Robert) Kruijff
Penningmeester	mevr. Y.P.M. (Ineke) van der Meer
Secretaris	vacature – tijdelijke waarneming door mevr. Y.P.M. (Ineke) van der Meer

Naast dit bestuur wordt de stichting vertegenwoordigd door de algemeen directeur die tevens aan de stichting de dagelijkse leiding geeft.

Directeur	mevr. A. (Annemarie) van den Berg
-----------	-----------------------------------

Het bestuur en de directie worden bijgestaan door de Scientific Advisory Group (SAG). Deze werkgroep houdt zich bezig met de unieke onderzoeksmogelijkheden die zich voordoen bij SOS Dolfijn. De kern van deze werkgroep bestaat uit gepassioneerde mensen met een grote affiniteit met walvisachtigen en bruinvissen in het bijzonder. Daarnaast mag de werkgroep een beroep doen voor advies op een scala aan wetenschappers. SOS Dolfijn faciliteert unieke mogelijkheden voor het doen van wetenschappelijk onderzoek waarmee populaties gesteund kunnen worden.

Voorzitter	dhr. W.J. (Wouter Jan) Strietman
Algemeen lid	mevr. L.L. (Lonneke) IJsseldijk
Algemeen lid	vacature januari 2025
Algemeen lid	vacature januari 2025

Stichting SOS Dolfijn is een natuurorganisatie gespecialiseerd in het verstrekken van hulpverlening aan walvisachtigen. De organisatie biedt hulp, en indien nodig en mogelijk opvang, aan bruinvissen, dolfijnen en walvissen in nood die levend op de Nederlandse kust terechtkomen of dreigen te stranden. Ook kan hulp worden geboden aan gestrande dieren in de buurlanden zoals Frankrijk, Duitsland en België. SOS Dolfijn is wereldwijd een expert in opvang en rehabilitatie van kleine walvisachtigen, voornamelijk bruinvissen, met hoge succespercentages en vele dieren die na herstel zijn teruggebracht naar de natuur.

Naast advies, noodhulp en opvang richt de stichting zich op natuurbescherming via wetenschappelijk onderzoek, educatie en maatschappelijke actie. De bescherming van walvisachtigen in de Noord- en Waddenzee speelt hierbij een prominente rol.

De onderzoeksmogelijkheden die voortkomen uit de rehabilitatie van de dieren, vormen een belangrijke bron van data welke aan onderzoekers ter beschikking kan worden gesteld, waarmee SOS Dolfijn een belangrijke schakel vormt bij het faciliteren van onderzoek gericht op bescherming en behoud van walvissoorten in de Noordzee. Daarnaast zijn de tijdelijk opgevangen zieke dieren in het opvangcentrum een ambassadeur voor de populatie. Sinds 2023 is de opvangontheffing van de stichting uitgebreid met een onderzoek ontheffing om deze taken verder te kunnen uitbreiden.

Een maatschappelijk bewustzijn van de natuur en de problemen die er spelen zijn van groot belang om tot natuurbescherming te komen. Over het algemeen geldt dat mensen pas ergens voor willen zorgen wanneer ze erom geven. SOS Dolfijn wil daarom mensen bereiken en vertellen over de walvisachtigen in de Noord- en Waddenzee, de gevaren die er spelen zoals overbevissing en vervuiling van het leefgebied en hoe mensen zelf kunnen participeren in het oplossen van de problemen.

Onderliggend plan geeft weer waar SOS Dolfijn de komende jaren heen wil en hoe het daar wil komen. Jaarlijks zal een activiteitenplan worden opgesteld met een jaarplanning en daaraan gekoppelde budgettering. Na afloop van elk jaar wordt de jaarrekening openbaar gemaakt op de website van de stichting, alsook een jaaroverzicht van de operationele activiteiten.

Ontwerp uitbreidingsplannen rondom het educatief opvangcentrum

2. Geschiedenis

SOS Dolfijn is als autonome stichting sinds 2004 actief in het opvang- en rehabilitatiewerk. Opvangactiviteiten werden in dat jaar formeel overgenomen van het Dolfinarium Harderwijk. Opvang van bruinvissen en dolfijnen vond toen al decennialang plaats in Dolfinarium Harderwijk dat sinds 1967 betrokken was bij hulpverlening aan gestrande dieren. In de beginperiode na de statutaire oprichting leunde SOS Dolfijn nog sterk op personeel, ondersteunende werkzaamheden en expertise vanuit het Dolfinarium. Opvangactiviteiten werden uitgevoerd onder de ontheffing van het Dolfinarium. Vanaf 2012 lag de ontheffing om tandwalvissen op te vangen niet langer bij het Dolfinarium maar bij SOS Dolfijn (vrijstelling van artikelen 9 en 13.1 van de Flora & Faunawet voor de opvang van uit de natuur afkomstige, niet-gedomesticeerde beschermde inheemse diersoorten). SOS Dolfijn is daarmee vanaf 2012 de enige bevoegde opvangorganisatie voor tandwalvissen in Nederland. Bij werknemers en de veterinaire begeleiding is de afgelopen jaren in grote mate specialistische kennis opgebouwd wat betreft dierzorg, medische zorg, observatie en alle aanverwante zaken.

Vooraf vanaf 2010 heeft SOS Dolfijn een grote groei doorgemaakt en is een volwassen, zelfstandige organisatie geworden met een duidelijke visie en beleid. Het heeft zich daarbij ontwikkeld tot één van de meest succesvolle rehabilitatiecentra voor walvisachtigen ter wereld. De afgelopen jaren is het overlevingspercentage van de opgevangen dieren meer dan verdubbeld naar ongeveer 50%, terwijl deze percentages wereldwijd rond de 5-20 % liggen.

Bij de overname van de werkzaamheden in 2004 was het een logische stap om intrede te nemen in het al bestaande opvanggebouw in Harderwijk, waar SOS Dolfijn gebruik mocht blijven maken van faciliteiten zoals de waterhuishouding, viskeuken, laboratorium en dierenartsen. Bij de positionering en ontplooiing van SOS Dolfijn gedurende de afgelopen jaren werden de 'nadelen' van de verbondenheid met het Dolfinarium steeds duidelijker. Voornamelijk doordat beide organisaties concurrerend zijn wat betreft bepaalde werkzaamheden en doelstellingen en doordat in de maatschappij en bij relevante doelgroepen de indruk bleef bestaan dat SOS Dolfijn onderdeel is van het Dolfinarium. Ondanks de mooie ontwikkelingen op het gebied van dierzorg, educatie en onderzoek, waren de voorgaande jaren daardoor een uitdaging en deze aspecten stonden fondsenwerving en de verdere ontwikkeling van de stichting in de weg. Doelstellingen, visie en beleid van het Dolfinarium en SOS Dolfijn liepen verder uit elkaar. Het samenwerkingsverband werd minder vanzelfsprekend en uiteindelijk zelfs niet meer geschikt. Daarom werd besloten om de samenwerking met het Dolfinarium te beëindigen en de locatie in Harderwijk per januari 2017 te verlaten.

De zoektocht naar een nieuwe vestigingslocatie leidde via verschillende trajecten naar Anna Paulowna, waar op Landgoed Hoenderdaell, in de Kop van Noord-Holland, de stichting zich per december 2020 is gaan huisvesten en een nieuwe integraal educatief walvis-opvangcentrum gerealiseerd is. In de voorgaande jaren is SOS Dolfijn uitgegroeid tot een organisatie met een heldere visie t.a.v. conservatie, behoud, bescherming en noodhulp van walvisachtigen in de Noordzee. Hierbij wordt in toenemende mate aandacht besteedt aan natuurbeschermingsdoelstellingen. Daarnaast zijn marketing- en fondsenwervende activiteiten een belangrijk onderdeel van de organisatie geworden om doelstellingen die SOS Dolfijn nastreeft te kunnen behalen, bekostigen en delen onder het publiek. In de samenwerking met vak-relaties, andere opvangcentra en natuurbeschermingsorganisaties kiest SOS Dolfijn voor verbinding en elkaar versterken. Het motto is om door samenwerking meer te bereiken en effectiever naar gezamenlijke doelstellingen te streven.

De afgelopen beleidsperiode heeft SOS Dolfijn in Anna Paulowna een nieuw integraal centrum gerealiseerd. Dit is van een belangrijk punt uit de doelen uit de afgelopen beleidsperiode.

Gestelde doelen en resultaten uit het beleidsplan 2021-2025:

- De bouw van een integraal walviscentrum: dit doel is bereikt met de bouw en realisatie van een educatief walvisopvangcentrum dat zomer 2022 geopend is. Het jaar 2023 was SOS Dolfijn ook weer volledig operationeel en heeft de eerste bruinvissen weer succesvol kunnen opvangen en uitbehandelde dieren weer terug naar zee kunnen brengen.
- Werven vrijwilligers: het vrijwilligersbestand is op de nieuwe locatie weer aangevuld met een nieuw team van vrijwilligers uit verschillende lagen van de samenleving en leeftijdsklassen. Binnen de dierzorg staan zo'n 80 vrijwilligers paraat om te helpen in de zorg voor de opgevangen zieke dieren, die in de eerste fase dikwijls 24/7 zorg nodig hebben en ondersteuning in het water. In de educatie zijn nog eens zo'n 20 vrijwilligers actief. Werving en opleiding van deze vrijwilligers blijft ook de komende jaren een belangrijk doel.
- Werven en opleiden personeel: tijdens de periode 2017-2020, waarin SOS Dolfijn tijdelijk niet beschikte over een eigen opvangfaciliteit, was het personeelsbestand ook naar een minimum teruggedraaid. Inmiddels is het team weer op sterkte gebracht en zijn er weer voldoende diervverzorgers in dienst. Ook is een medewerker aangesteld als conservation officer voor de goede aansturing en begeleiding van de afdelingen educatie en onderzoek. Opleiden en het verhogen van het kennisniveau blijft de komende jaren een actiepunt.
- Herpakken samenwerkingsverbanden en onderzoek: op 30 mei heeft SOS Dolfijn een bijeenkomst dag georganiseerd voor collega's, beleidsmakers, energieleveranciers, onderzoeksinstituten en geïnteresseerden. Tijdens deze dag heeft het team van SOS Dolfijn middels presentaties en rondleidingen de stichting aan de genodigden gepresenteerd. De insteek van de dag was tonen van het nieuwe educatieve opvang- en onderzoekscentrum en het bespreken van mogelijkheden van onderzoek bij/samen met of door SOS Dolfijn. Aansluitend vonden er brainstormsessies en een netwerkborrel plaats. Een geslaagde dag die zal leiden tot betere samenwerkingen.

3. Missie en visie

Het werk dat wordt gedaan bij SOS Dolfijn komt voort uit een passie om dieren die in nood geraken te helpen met het doel ze een tweede kans te geven. Tegelijkertijd heerst er ook een besef dat kennis over de natuur en de dieren die daar deel van uitmaken essentieel is om tot goede natuurbescherming te komen. Een bewustzijn van het belang van die natuur, en vooral van de rol daarin van de inheemse soorten, is hierbij van groot belang.

Daarom heeft SOS Dolfijn zichzelf als missie meegegeven:

Proactief en effectief bijdragen aan het behoud van inheemse walvissen, dolfijnen en bruinvissen door middel van hulpverlening, opvang, rehabilitatie, educatie en onderzoek.

Deze missie wordt in de onderstaande visie uitgewerkt:

Het is moeilijk om te houden van iets dat je niet kent. Veel mensen weten niet dat de Nederlandse zee bewoond wordt door vele walvissen. Door onze passie, respect, kennis en zorg voor deze dieren en hun omgeving te delen, hoopt SOS Dolfijn zowel toekomstige als huidige generaties te inspireren tot actieve bijdrage aan de bescherming van de inheemse dolfijnen en bruinvissen van de Noordzee.

De primaire taak van de stichting is de hulpverlening die het biedt aan walvisachtigen. SOS Dolfijn heeft als doel om, tijdens een stranding of noodsituatie, op een voor het dier zo goed mogelijke manier hulp te bieden. Dierenwelzijn en het verminderen van lijden hebben tijdens ingrijpen de hoogste prioriteit. In die context bestaat het scala aan hulpopties uit: directe terugplaatsing in zee, euthanasie, opvang/rehabilitatie en niet ingrijpen/palliatieve zorg. Voor opvang wordt alleen gekozen met het vooruitzicht van een terugkeer naar de natuur na succesvolle rehabilitatie.

Naast advies, noodhulp en opvang richt de stichting zich op natuurbescherming door middel van onderzoek, educatie en maatschappelijke actie. Daarbij speelt de bescherming van walvisachtigen in de Noordzee een prominente rol. Door kinderen en volwassenen de walvisachtigen in de Noordzee te laten ontdekken, begrijpen en waarderen, wil de stichting de maatschappij inspireren tot een actieve bijdrage in de bescherming van deze soorten en hun leefomgeving. Door middel van wetenschappelijk onderzoek kan een bijdrage worden geleverd aan kennisvermeerdering over bruinvissen en dolfijnen die beschermingsmaatregelen kan bewerkstelligen.

SOS Dolfijn gelooft in samenwerkingen en verbinding om tot betere resultaten van de hierna genoemde doelstellingen te komen. Samen zorgen we voor een schone en gezonde Noordzee, met gezonde populaties zeezoogdieren, waar we door duurzaam gebruik nog vele generaties lang van kunnen genieten is het devies.

4. Doelstellingen 2025-2029

Zoals onder het hoofdstuk *geschiedenis* van dit document is beschreven, heeft SOS Dolfijn sinds de oprichting een pittig traject afgelegd. De stichting heeft zich ontwikkeld als een wereldwijd koploper op het gebied van kennis en kunde binnen de walvishulpverlening en opvang van kleine walvisachtigen, met name de bruinvis. Na de verhuizing van Harderwijk naar Anna Paulowna heeft SOS Dolfijn op de nieuwe locatie een professioneel walvisziekenhuis gerealiseerd en educatief bezoekerscentrum. Ook is er in 2024 hard gewerkt aan uitbreiding van de opvangcapaciteiten en educatieve activiteiten met het project “Waddenbelevens rondom de bruinvis”.

Voor de komende beleidsperiode zijn de doelstellingen van SOS Dolfijn:

- Afronding project “Waddenbelevens rondom de bruinvis”.
Dankzij de steun van 3 fondsen/subsidies en in samenwerking met Dierenpark Hoenderdaell kan in het eerste kwartaal van 2025 het buitenproject afgerond worden. Hierin zijn 2 grote buitenbassins gerealiseerd. Waaronder een verblijf voor bruinvissen met ruim 1 miljoen liter zoutwater. In dit verblijf kunnen bruinvissen de laatste fase van de zorg voor terugkeer naar zee verzorgd worden. Ook is het verblijf met de grote afmetingen geschikt voor permanente opvang wanneer een bruinvis om redenen niet terug naar zee zou kunnen. Bezoekers leren in het buitengebied van alles over de Wadden en de voedselpiramide van het gebied. Het gebied vormt een miniatuurversie van het Wad en bevat een uitkijktoren, Waddenbelevensstuin, zeehondenverblijf voor 2 gewone zeehonden en filmtheater.
- Het werven en opleiden van vrijwilligers.
SOS Dolfijn heeft plek voor 80-100 vrijwilligers die werkzaam zijn op de verschillende afdelingen binnen de stichting. Het werven van nieuwe vrijwilligers blijft een doorlopend actiepoint. Maar ook het opleiden hiervan en het vergroten van hun kennis op het gebied van walvisachtigen. Dit doet SOS Dolfijn door middel van een online leerplatform, het geven van cursussen en het aanbieden van handleidingen.
- Opleiden eigen personeel en externen.
SOS Dolfijn kent ongekend hoge succescijfers op het vlak van rehabilitatie van bruinvissen. Deze kennis wil de stichting wereldwijd graag verspreiden om zo ook in andere gebieden van de wereld deze kennis te delen. Het opvangcentrum is daarom open voor internationale collega’s om bij SOS Dolfijn unieke werkervaring op te komen doen. Ook blijft het eigen team van verzorgers, artsen en onderzoekers continu in lering door het volgen van externe stages, volgen van cursussen en studies.
- Uitbreiding van onderzoeksactiviteiten.
De opvangactiviteiten bij SOS Dolfijn bieden unieke mogelijkheden voor onderzoek naar walvisachtigen. Walvissen zijn in het wild moeilijk te monitoren doordat zij het grootste deel van hun tijd onder water doorbrengen. In de opvangbassins zijn gestrande dieren goed te monitoren en kunnen onderzoeken verwerkt worden in de dagelijkse zorgprotocollen. In de zomer van 2024 is gestart met ‘post release monitoring’. Binnen dit project worden gerehabiliteerde dieren uitgerust met een satellietzender bij terugplaatsing in zee. Dit levert naast interessante ecologische gegevens ook informatie op over de overleving van de dieren na terugkeer in zee. Door de zenders enige tijd voorafgaand aan de vrijlating te plaatsen, is ook een gedragsstudie mogelijk om zo de effecten van de geplaatste zender op het dier te monitoren. Voor coördinatie van wetenschappelijk onderzoek is

bij SOS Dolfijn een wetenschappelijke commissie aangesteld (Scientific Advisory Group). De SAG werkt op vrijwillige basis. Primaire taak van de commissie is beoordelen van onderzoek verzoeken en coördinatie van wetenschappelijke projecten en het stroomlijnen van de samenwerking met de wetenschappers. Wetenschappelijk onderzoek dat bij SOS Dolfijn plaats vindt zal van hoogwaardige kwaliteit en relevant moeten zijn.

- Vermeerderen en stabiliseren van inkomsten.
SOS Dolfijn is volledig afhankelijk van donaties, sponsoring, subsidiering en andere giften. De afgelopen jaren zijn een aantal fondsenwervende programma's gestart, waaronder een educatieve kinderclub, een vriendenprogramma, een donateursprogramma, een adoptieprogramma en is met voornamelijk lokale bedrijven samenwerking aangegaan, waarbij de stichting in natura wordt gesponsord. De komende 4 jaren wil SOS Dolfijn zichzelf intensiever gaan profileren op de non-profit markt. Het nieuwe centrum biedt goede mogelijkheden om de werkzaamheden van de stichting onder de aandacht te brengen bij een breed publiek. Dit zal leiden tot een stijging in het aantal donateurs. Het centrum en de werkzaamheden van SOS Dolfijn zijn uniek in de wereld. De komende beleidsperiode zullen bedrijven worden benaderd met het verzoek om deel uit te gaan maken van deze unieke beleving en het werk financieel te steunen. Projectmatig zullen inkomsten gegenereerd worden via fondsaanvragen en wetenschappelijke subsidies. Daarnaast wil SOS Dolfijn meer landelijke (en internationale) bekendheid genereren en zal op regelmatige basis persberichten, wetenschappelijke artikelen, foto's etc. delen met de belangrijkste persbureau's en via de eigen social mediakanalen.
- Uitbreiding van educatie en natuurbescherming
Opvangactiviteiten en hulpverlening zoals uitgevoerd door SOS Dolfijn hebben geen direct ecologisch belang. Het redden van individuele dieren levert geen bijdrage aan de bescherming van de diersoort of de natuur, mits het om ernstig bedreigde soorten gaat. Menselijke activiteiten vormen een steeds zwaarder wordende belasting voor het mariene milieu en hebben een grote impact op walvisachtigen. Antropogene factoren als afval in zee, overbevissing, bijvangst, geluidsverstoring, chemische verontreiniging, habitat vermindering en het broeikas-effect eisen allemaal hun tol. SOS Dolfijn wil door een natuurbeschermingsprogramma bewustzijn en gedragsverandering in de maatschappij creëren waardoor mensen hun leefpatroon aanpassen ten goede van het milieu. Bij de uitvoer van natuurbeschermingsprojecten laat SOS Dolfijn zich leiden en informeren door experts en professionals. Kennis over zeezoogdieren en ontwikkelingen binnen zeezoogdierenonderzoek zal op een hoger niveau gebracht worden. Via website, presentaties, lessen, exposities, workshops en activiteiten kan kennis en op een aantrekkelijke manier worden gepresenteerd. SOS Dolfijn wil zo een bijdrage leveren aan een situatie waarin de achteruitgang van de natuur gestopt kan worden en biodiversiteit en een gezond leefmilieu in stand worden gehouden. Het zal zich daarbij nadrukkelijk als kennis- en expertisecentrum positioneren. De bruinvissen die hulp krijgen van SOS Dolfijn vertolken daarbij de rol van ambassadeur voor het milieu waarin zij leven.
- Goede opvang voor dolfijnen
In verschillende Europese landen verandert wetgeving omtrent het huisvesten van zeezoogdieren. Hierdoor zullen sommige dolfinaria genoodzaakt zijn om hun deuren te sluiten. In Europa ontbreekt het aan een goede opvanglocatie om tuimelaar dolfijnen vanuit parken die stoppen, om financiële redenen of door wetswijziging in het land, een goed alternatief te bieden. SOS Dolfijn wil de kennis en expertise die de organisatie heeft, hiervoor inzetten om te werken aan goede opvangfaciliteiten waar dieren een goed alternatief kan worden geboden passend bij de soort met aandacht voor het individu.